

K

20

~~Spetslaadne fond~~

[Handwritten signature]

„Sõduri“ sifu 1921. aastal.

9.13-132-4

*SP,
7099*

„Sõdur“ 1921. aastal.

1. Strateegia.

Jaan Soots:	Wabadussõja strateegia ja taktika mõtted.	„Sõdur“ nr. 3, 4, 5, 6.
N. Reek:	Uuise sõjalise doktriini väljatöötamise tähtsus juhtide seas.	„ „ 21, 22.

2. Taktika.

N. Reek:	Sisjehutus taktikasje.	„ „ 6.
Tscheremissow, Reek:	Rasutus taktika.	„ „ 6.
R. Kent:	Mõned taktikaft.	„ „ 15.
J. Lindebaum:	Sügaw lahingford kui nüüdisaegset taktikat ijeloomustaw formatfioon.	„ „ 18.
O. S:	Mõned andmed kunstliku maskeerimise tarwitamise kohta ilmasõjas.	„ „ 23.

3. Psüholoogia.

N. Reek:	Sõja edu peatingimused.	„ „ 5, 6.
Jean des Vignes-Rouges:	Momendi meeolelu wägedes lahingwäjal.	„ „ 15, 16.

4. Sõja ajalugu.

A. Baiow:	Napoleon.	„ „ 10/11.
-----------	-----------	------------

5. Sõjamälestused.

Ludendorff:	Sõjamälestused.	„ „ 1, 2, 3, 4.
J. Riisenberg:	Geesti ratsawägi 1917. a. ja temaga ühenduses olewad sündmused.	„ „ 5, 6. 19, 21, 22, 24.

6. Laskeasjandus.

O. Sternbeck:	Jalgwäe tuli.	„ „ 8/9.
O. S:	Mõned andmed Saksa T püssi (tänapüssi) ja selle lastemoona kohta.	„ „ 16.
O. Sternbeck:	Mõned näpunäited lastmise eelharjutuste hindamise kohta ja lahingupadrunita peetawate algharjutuste korraldamise kohta.	„ „ 19.

7. Suurtükiasjandus.

G. L:	Formelid mõnede suurtükiväeliste ülesannete lahendamiseks.	„ „ 7.
H. Brede:	Suwitaw meetod batarei asupaiga ülesleidmiseks.	„ „ 8/9.
Rasumow:	I. Parandusmurt ja selle leidmine.	„ „ 8/9.
	II. Murtmõõdu aste ja selle leidmine Wene suurtükiväe ohw. tooli wiisi järel.	„ „ 8/9.
	III. Saksa wäljasuurtükiväe lauguse torud.	„ „ 8/9.
H. Brede:	Saksa suurtükiväe uus organisatfioon.	„ „ 13.
Drake:	Kaliibri waliku ringimused raske-suurtükiväes.	„ „ 17, 18.
H. Brede:	Lühite ülenwaade lastemethodide edenemise üle ilmasõja jooksul Inglise, Belgia ja Staalia suurtükiväes.	„ „ 18.
A. Maitre:	Põhimõtete edenemine suurtükiväe tarwitamises ilmasõja jooksul.	„ „ 20, 21, 23.
H. Brede:	Suurtükiväe waatlusteenistus.	„ „ 25.

8. Lennuasjandus.

J. Ots:	Kõrgemad lennukoolid Prantsusmaal.	„ „ 12, 13, 14.
R -- ch:	Mõnda suurtükiväe ja lennuwäe koostöötamiseft.	„ „ 17.
de Nathan:	Kaitse madalalt lendawate lennumasinate wastu Saksa jalgwäes sõja ajal.	„ „ 24.
D. Lebedew:	Sõja lennuasjandus Prantsusmaal.	„ „ 25.

9. Sõjawäe organisatsioon.

Ambassador:	Mõnda meie sõjalaewastikut.	"Sõdur" nr. 14.
A. Koern:	Mõned mõtted tulewiku sõjawäe arenemise juurde.	" " 17, 18, 19.
H. Brede:	Saksa sõjawäe uus organisatsioon.	" " 17.
N. Reek:	Aja faotus — on jurm.	" " 20.
G. L.:	Dhwitseride aukraadidest.	" " 21.
N. Reek:	Dhwitseride aukraadidest.	" " 22.

10. Majanduse oja.

Mitt:	Mõned tähtsamad väljavõtted sõjawäe majandusseadustest.	" " 1, 2, 3.
Ferd. Olbrei:	Mõtted sõjawäe, eriti suurtükiväe majanduslike aparaadi loomiseks.	" " 10/11, 12.
Sõjawäe ametnik S.:	Sõduri toitmiseft.	" " 12.
E. Limberg:	Majandus väeosades.	" " 7, 13.

11. Õpetus ja kaswatus.

N. Reek ja R. Kent:	Wäeosa ettevalmistuse algmõisted.	" " 7.
R. Kent:	Kas auandmine, terwitamine wõi korporatsiooni märguanne.	" " 7.
N. Reek:	Mõnda määrustiku waimust.	" " 8/9.
N. Reek ja R. Kent:	Sõduri kaswatus.	" " 8/9, 12, 13, 14.
N. Reek:	Mõni sõna sõjawäe puhtsõjalisest ettevalmistuseft.	" " 10/11.
E. Limberg:	Disipliini põhjooned ja disiplinaar määrustik.	" " 10/11, 16.
J. L.:	Kelleft peame õppima.	" " 15, 18.
O. Sternbeck:	Kelleft wõime õppida.	" " 16.
M. Grossholm:	Rahurwäe ohwitseri ettevalmistuse teoreetiliseft küljest.	" " 17.
J. Lindebaum:	Sõjateooria õppimiseft.	" " 19, 21.
O. Sternbeck:	Weel kord õppimise võimalustest.	" " 20.
J. Lutsar:	Zuhatused tänkistide väljaoptomiseks.	" " 21, 22, 23, 24, 25.

12. Kirjandus.

J. Riisenberg:	Ajakirjanduse ülewaade.	"Sõduri" nr. 1, 3.
— t. —	Arwustawad märkused.	" " 3, 4, 5.
A. Koern:	Diskusjonad.	" " 6.
D. Lebedew:	Wabadus, riik ja rahwaste liit.	" " 7, 8/9.
	Bibliograafia.	" " 22.
	Prantuse uue jalgwäe määrustiku põhimõtted.	" " 23, 24, 25.
	Rindral Bernhardi tulewiku sõjast.	" " 25.

13. Väljamaa sõjawäed.

Huwitatu:	Väljamaa sõjawäed: 1. Prantsusmaa.	" " 8/9.
	2. Rootogude Wenemaa.	" " 8/9, 12.
Huwitatu:	Saksa jalgwäe praegune koosseis.	" " 10/11, 14.
Huwitatu:	Väljamaa sõjawägedest. Saksa praegune sõjawägi.	" " 15.
D. Lebedew:	Sõjalised teated väljamaalt.	" " 23, 24.

14. Mitmejuguft.

G. M.:	Uue aasta puhul.	" " 1.
W. Kask:	Segateated.	" " 1, 2.
	Toimetuse poolt.	" " 6.
	Märkused wõimlemise õpetamise kohta.	" " 12.
	Meie riwohwitseride hindamisest.	" " 14.
	Demobiliseeritud sõjawäelaste kohtade saamise eesõiguseft.	" " 14.

15. Ametlik oja.

Sõjaministri prof. nr. nr. 1216, 1221, 1222.	" " 1.
Merewälase mundri kirjeldus.	" " 1.
Priitooli saajate õppur-sõdurite nimekiri.	" " 1.
Sõjaministri prof. nr. 13, 16, 33.	" " 2.
Meetrisüsteemi mõõdud.	" " 2.
Sõjaministri prof. nr. 41.	" " 3.
Sõjaministri prof. nr. nr. 60, 61, 64, 70, 71, 72, 73 ja 75.	" " 4.
Tajuta maajaajate sõdurite nimekiri.	" " 4.
Sõjaministri prof. nr. 82, 83, 91.	" " 5.
Tajuta maajaajate sõdurite nimekiri.	" " 5.
Sõjaministri prof. nr. 154.	" " 7.

<p>Toimetus ja tallitus TALLINNAS, S. Brookusmägi nr. 8. Telefon nr. 158. (Sõjawäe keskjaamast)</p> <p>□</p> <p>Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.</p>	<h1>SÕDUR</h1> <p>SÕJAASJANDUSE AJAKIRI. ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS Sõjawägede staabi väljaandel.</p>	<p>Tellimise hind erateelilijatele:</p> <p>1 aasta peale 200 marka 1/2 " " 100 " 1/4 " " 50 "</p> <p>□</p> <p>Kuulutuste ja teadaannete hind: Iga korpusrea eest 2 marka.</p>
<p>Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.</p>		
<p>Nr 1.</p>	<p>Laupäewal, 8. jaanuaril 1921.</p>	<p>III. aastakäik.</p>

Sisukord.

Ametlik osa:

1. Väljawõtted Sõjainistri päewa-
käskudest.
2. Merewälase mundri kirjeldus.
3. Priitkoolisaajate õppur-sõdurite ni-
metiri.

Üleüldine osa:

1. Uue aasta puhul.
2. Ajakirjanduse ülewaade.
3. Mõned tähtsamad väljawõtted sõja-
wäe majandusseadustest. (Karl Mitt).
4. Lubendorffi sõjamälestused.
5. Segateated.
6. Kuulutused.

Ametlik osa.

Väljawõtted Sõjainistri päewakäskudest.

Nr. 1216.

Tallinnas, 22. detsembril 1920.

Luban merewäe ohwitseridele ja ametnikkudele riiete
õmblemiseks ja peenitese materjali ostmiseks raha järg-
miselt välja anda:

Uue õmblemiseks	Mt.	493.99
" " peenitese materjali ostmiseks "	"	1122.80
Pükste õmblemiseks	"	167.98
" " peenitese materjali ostmiseks "	"	181.—
Westi õmblemiseks	"	108.70
" " peenitese materjali ostmiseks "	"	597.75
Palitu õmblemiseks	"	548.34
" " peenitese materjali ostmiseks "	"	2090.25

Merejõudude juhatajal selle üle walwata, et tahe
kuu jooksul peale riide ja raha kättesaamist ohw. ja
ametu. tõesti minu prof. nr. 1193. awaldatud kirjel-
duse järele wormi riided valmistatud oleks.

Nr. 1221.

Tallinnas, 24. detsembril 1920.

Awaldan teadmiseks „Riigi Teatajas“ nr. 215/216
awaldatud Wabariigi walitsuse poolt 8 detf. 1920 a.
wastuõdetud määruse Wenemaalt wabariiki toodud
loomade fundusliku karantiinist läbitäimise kohta:

§ 1. RM Wenemaalt sissetoodawad hobused,
kariloomad, lambad ja sead peawad enne sisemaale
toimetamist 21 päewa karantiinis wiibima.

§ 2. Põllutöministeil on õigus üksitutel kor-dabel,
kui selleks kindlad andmed olemas, et leomad taudi-
wabast ringlonnast pärit, oma äranägemisel karantiini
aega lühendada.

§ 3. Sellkohase karantiini sissetoadmine Narwas
jääb põllutöministei hoolet. Põllutöministeeriumi
hoolet. jääb ka loomade toimise korraldus karantiinis.

§ 4. Sijemise korra suhtes allub loomade karan-
tiin 1. diviisi ülemale.

§ 5. Karantiini kulude kattets wõetakse iga karan-
tiinist läbitäimud looma pealt maksu põllutömin.
määramise järele.

§ 6. Kõik väljaminekul loomade karantiini sisse-
seadmise kui ka ülewalpdamise peale tasuda otskohes-
test karantiini sissetulekust.

Nr. 1222.

Tallinnas, 24. detsembril 1920.

Awaldan teadmiseks ja täitmiseks Wabariigi Wa-
litsuse poolt 17. detsembril s. a. kinnitud juhtnõord
tolli-, piiri- ja rannawalwe praeguse wastastiku seis-
korra selgitamiseks:

1) Kaupade ja reisijate üle riigi piiri lastmine wõib
sündida ainult kohtades, kus tolliasutused olemas on
(tolliseaduse §§ 135, 139, 230, 263, 701 ja järgm.)
väljaarwatud piiriäärsete elanikkude üle piiri liikumine
iseäraliselt selleks määratud läbilaste punktides selle-
kohaste tunnistustega (legitiimatsiooni pilettiga).

Märkus: Riigiaministri isikralise loaga võib kaupade vedu üle piiri ka kohtades sündida, kus tolliasutusi ei ole (t. f. § 136). Sel juhtumisel tuleb kaupade läbilaskestamiseks niisugusele kohale tolliametnik koordineerida kaubaomaniku tulul (T. S. § 136).

2) Tolliasutuste tegemise piirkonnas (tolliraionis) on tollivalitsus tolliasjades ainus korraldaja ja üksti teine asutus, ei kodanline ega sõjaväeline, ei tohi enast tolli asjadesse segada ega tolli asjades korraldusi teha (T. S. 1912. a. lisa § 3 määruse juure pt. 38).

Märkus 1: Ijazugused läbiotsimised tolliraionis salakauba suhtes, ka laewadel, rongidel j. n. e. võivad sündida ainult tollivalitsuse poolt.

Märkus 2: Kui teiste võimude esitajatel tolliraionis teateid on salakaubast, siis peavad nad sellest otsekohe kohalisele tollivalitsusele teatama ja on neil õigus salakauba kinnipidamisest osa võtta.

3) Politsei ja teised kodanlised võimad, ning tolliraionile kõige lähemal olevad piirivalvurid sõjaväeosjad on kohustatud tolliametnikkudele abiks olema nende esimese nõudmise peale (sealsamas pt. 39).

4) Piirikontrolli ülesandeks tolliraionis on reisijate ja laewa komando kontrollimine, mis otstarbeks ta iga tollivalitsuse poolt toimepandava läbi vaatamise juures võib olla (T. S. § 702 märkus).

Märkus: Piirikontrollil on õigus oma ülesannete täitmisel tolliraionis läbiotsimisi toime panna, kuid ainult tollivalve juuresolekul.

5) Sadama valitsus on kohustatud laewasid paigutama tolliraionis, seisupaitadele, mis tollivalitsus juhatab (T. S. 185).

6) Piirivalve kohus on väljaspool tolliraioni selle järele valvata, et kaubad üle riigi piiri ei walgus, ja ka reisijad seal läbi ei pääseks.

Märkus: Pt. 1/6 juure.

Tolliasutuse tegemise piirkonnas (tolliraionis) loetakse maa ala ühes rongide ja laewadega, kus tollioperatsioonid toimetatakse ja tollivalve välja on pandud, misugune piirkond iga tolliasutuse kohta eraldi ära määratakse.

Kindralstaabi Kindral-Major **Larka.**

Merewäelase mundri kirjeldus.

(Eöpp*).

Poolpalitu (merewäelase)

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Moob: Kahe rea nõõpidega, kumbagis reas kuus nõõpi, milledest alumine nõõp tasku kõrgusel. Nõõpide wahel ühesugune. Taskud kumbagil pool puusa kohal, üks sisseõmmeldud. Tasku augu pikkus 16 kuni 18 c/m, sügavus 25 c/m. Tasku lapi pikkus 25 c/m. Selg file kahe külje õmblusega. Pikkus taljest alumise ääreni 38 kuni 42 c/m. (kaswude järgi). Warukad harilikud. Krae keeramise kohast alumise ääreni 8 c/m., kurgu alt nurlade laius 10 c/m, kurgu all üks must haak. Wooder must ehk tumehall willane. Poolpalitu ääred 1½ c/m laiuselt stepitud. Nõõbid kullakarwa ühe ankruga.

Merewäe kadettide palitu kirjeldus:

Wärw: Must.

Kiie: Kalew.

Moob: Inglise palitu laadi. Kaelus mahateeratud, laius selja keskest mõttes kuni 10 c/m. Kaeluse all üks lahtine pöön, mis kaelust külmal ajal ülewal hoitaks. Kurgu all üks haak. Selg ilma õmbluseta, talje kohas pöönuga pingutud, hästi ümber teha. Kest selja peal pöön, mille laius 8 c/m, kahest poolest koos, mis enast keskest kahe nõõbiga (wertikaal) ühendawad. Nõõpide wahel 5 c/m. Kest selja palitu alumisel äärel kõige, mille pikkus kuni 25 c/m. kurguseni pöön alumisest äärest. Võite peal kullakarwa ankrutega neli mõõkest nõõpi. Kumbagil küljel üks haak, rihma kandmiseks. Kind kahe rea nõõpidega, kumbagis reas kuus nõõpi, kus juures kõige alumised nõõbid taskutega ühel kõrgusel on. Kumbagil küljel puusa kohal üks tasku, mille laius kuni 18 c/m; taskutel lapid peal, millede pikkus 9 c/m. Käitse kändid sellest samast riidest, laius kuni 18 c/m. ümber ringi kinni õmmeldud. Wooder willane, ainult rinnal ja selja kohal, ühe siemise pöõle taskuga pahemal pool. Palitu pikkus pöõrandast mõttes 30 c/m. Nõõbid kullakarwa ankruga, harilik suurus.

Saapad.

Harilikude saabaste laadi, äärega ehk poolsaapad, värw must.

Õlalapid (ainult ohwitseridel, ametnikkudel ja kadettidel).

Tume sinised, pikkus 135 m/m, laius 45 m/m.

Märkus: Kadetid kannawad pluusade peal piki õlalapid 25 m/m laiust kollast paela, mille keskel 4 m/m laiune punane triip on. Palitutel ja poolpalitutel õlalapid tume-sinised, pikkus 135 m/m, laius 45 m/m, krae juures ühe nõõbiga kinnitatud. Piki õlalappi kollane pael punase triibuga, samasugune nagu pluusidel. Kollase paela peal keset õlalappi kullakarwa metall „E“ tähega läbipõimitud ankur.

Peale selle kannawad üleüldiselt merewäe ohwitseri wormi:

Mehaanikud diplomidega, mobiliseeritud, kes ilma sõjaväelase aukraadita ohwitseride kohtade peal laewastikus teenivad: — Müts — ohwitseri märgiga; waruka märk kui kauba laewastiku mehanikutel, koha järele wastawalt; palitu pagunitega; pagunid — ilma paelteta.

Mehaanikud, diplomidega eraisitud, kes laewastikus ohw. kohtade peal teenivad: — Kannawad kauba-laewastiku mehanikute waruka ja mütsi märkisi; palitu — ilma paguniteta.

Mehaaniku k. t. ilma diplomideta mobiliseeritud, kes laewastikus ohwitseri koha peal teenivad: — Müts — ohwitseri märgiga; warukad ilma paelteta; tuue ja palitu pahema waruka peal, küünarnuki ja õla wahel kohas masinisti eriala tunnus (laewa propeller ümar-guse hammasratta peal); palitu pagunitega; pagunid ilma paelteta.

Mehaaniku k. t. ilma diplomita eraisitud, kes laewastikus ohwitseri kohal teenib: — Kannab kaubalaewast. mütsi märki; warukad ilma märkideta; palitu ilma paguniteta.

*) Waata „Sõdur“ nr. 52, 1920.

Raugesõidu ja rannasõidu kaptenid ja tüürmannid, mobiliseeritud, kes laewastikus ohw. kohtadel teenivad: — Müts — ohwiseri märgiga; warukate peal — lauba-laewastiku märk koha järele wastawalt; palitu pagunitega; pagunid — ilma paelteta.

Raugesõidu ja rannasõidu kaptenid ja tüürmannid, eraisikud, kes laewastikus ohw. kohtade peal teenivad: — Rannawad laubalaewast. mütsi märki ja waruka märkisi, koha järele wastawalt; palitu — ilma pagunitega.

Sanitaar-lipnikud, kes laewastikus ja puht. merewäe osades teenivad: — Müts — ohwiseri märgiga; warukate ja pagunite peal üks kollakarwa 10 m/m laiune ilma lengita peal; pahema waruka peal, bla ja tüünarnuki kettoljal — sanitaar-ohwiseri tunnus.

Orkestri juhid, mobiliseeritud: — Rannawad merewäe ohwiseri mütsi märki, tuue ja palitu pahema kae waruka peal; bla ja tüünarnuki wahel, — kollaga wäljademmelbud kannel; palitu — pagunitega; pagunid — ilma paelteta.

Merewäelaste kutse-märgid.

Masiniist ja motorist — laewa propeller, ümarguse hammasratta peal.

Roolimees — rooli ratas kahelja sarwega.

Komendör — kaks risti pandub suurtükki.

Miini masiniist — torpeedo risti üle hammasratta, mille fodar torpeedo alt risti läbi läheb.

Galwanöör — suurtükk üle wiiele murtub noole.

Elektrik — kaks kolmeks murtub noolt, mille terawad otsad üksteise wastu sihitud.

Ahjutiija — kaks risti pandub labidat.

Minöör — torpeedo pöigiti üle antru miini.

Signalist — kaks lippu risti wardatega.

Tuukur — tuutri peakate.

Welsker — ankur, selle peal karikas, mille ümber pöimitud madu, peaga karika kohal.

Muusikant — ankur, ja selle peal kannel üheksa keelega.

Auto-juht — auto rattad tiisidiega ja kaks loonust.

Rõik ülemal mainitud märgid ömmelbasse kollase niidiga musta põhja peale.

Säde-telegrafist — ümargune märk diameter 57 mm sinise põhja peal walge idwer joon, mis kujutab elektrilise magneetillise wõnkumise (laene) diagrammi, siht paremalt poolt pahemale poole.

Märkus: Ohwiserid ja ametnikud tutsemärkisi ei kannu.

Kindad.

Ohwiserid, ametnikud, kadetid ja merewäelased kannawad kaitse karwa, ehk walgeid kindaid.

Wõõrihm.

Ohwiseridel, kadetidel ja merewäelastel nahast 45 m/m lai must wass pandlaga.

Märkus: Niikaua kui enbised mdegad, jääb ka wõõrihm endine.

Priikooli jaajad õppur-sõdurid.

Nimekiri nr. 5.

(Sürg*).

1. Abolf, Johannes	55. Mõlter, Albert
2. Alow, Ferdinand	56. Munner, Jakob
3. Altmann, Ernst	57. Müür, Paul
4. Anni, August	58. Nätk, August
5. Anweldt, Johann	59. Neljandit, Hans
6. Aulik, Ludwig	60. Orblit, Arnold
7. Berg, Karl	61. Oigus, Oskar
8. Blumfeldt,	62. Paas, Erich
[Friedrich	63. Padar, Aigel
9. Blumfeldt, Nikolai	64. Pajos, Karl
10. Braun, Ernst	65. Peebus, Erich
11. Busch, Harald	66. Peerna, Ernst
12. Ciner, Max	67. Peets, Rudolf
13. Egel, August	68. Pehla, Johannes
14. Erm, Arthur	69. Pensa, Siegfried
15. Feldmann,	70. Pettai, Aleksander
[Nicolai	71. Pikkat, Aleksander
16. Gallik, Karl	72. Pinta, Konrad
17. Gallop, Oswald	73. Prantz, Alfred
18. Garten, Boris	74. Puutsa, Leonhard
19. Henning, Gustaw	75. Raubsepp, Hans
20. Sinno, Richard	76. Raubsepp, Andrei
21. Illisson, Hermann	77. Reinholm, Joosep
22. Isol, Felix	78. Reintal, Walfried
23. Jõgi, Johannes	79. Rülberg, Woldemar
24. Jürmann, Harry	80. Rossmann,
25. Karast, Karl	[Hermann
26. Karing, Woldemar	81. Rosson, Jaat
27. Karjel, Lembit	82. Runtel,
28. Koro, Konstantin	[Konstantin
29. Karu, Hans	83. Sander, August
30. Kase, Johan	84. Schiffer, Eduard
31. Kentman, Rudolf	85. Sengbusch, Johan
32. Kirl, Paul	86. Silb, Eugen
33. Kitt, Georg	87. Sokolow, Anatoli
34. Kech, Johan	88. Söster, Martin
35. Kristjan,	89. Sule, Nikolai
[Aleksander	90. Suur, Wiktor
36. Krooni, Eugen	91. Süll, Nikolai
37. Kulemilt, August	92. Tammemägi,
38. Kurwits, Peeter	[Arnold
39. Kusmin, Nikolai	93. Teas, Paul
40. Kütt, Aleksander	94. Tüdeberg, Mihkel
41. Kütt, Woldemar	95. Tillo, Jakob
42. Laiksaar, Johannes	96. Tolp, Karl
43. Lamberg,	97. Tren, Johannes
[Aleksander	98. Waarman, Karl
44. Lampson, Eduard	99. Wäher, Andreas
45. Liim, Hugo	100. Waldmann, Eugen
46. Lipmann, Oskar	101. Wanderer, Rudolf
47. Loth, Karl	102. Wälja, Leopold
48. Lugenberg,	103. Weeber, Morits
[Johannes	104. Weinmann, Joh.
49. Lüsi, Adolf	105. Wiiburg, Johannes
50. Maide, Jaan	106. Wirta, Armin
51. Matskol, Ewald	107. Winnal, Theodor
52. Matfi, Theodor	108. Wirtus, Woldemar
53. Mägi, Ewald	109. Willers, Aleksander
54. Mets, Heinrich	110. Willmann, Eugen

Üleüldine osa.

Uue aasta puhul.

Uue aasta algus on meil ühendatud lurbade, kuid suurte mälestustega.

3. jaanuaril 1919 kell 10, 30 minutit hakkas maksma waherahu, mis Tartus Eesti ja Wenemaa wolinikkude wahel 31. detsembril 1919 alla oli kirjutatud. Meie wahwa malewa soowil on nüüd 3. jaanuar wabariigi walitjuse poolt wabadusõjäs langenute mälestuse päewaks kuulutatud. Sel päewal jäetakse nüüdsest peale kell 10,30 min. igasugune liikumine ja tegevus kogu Eesti Wabariigi piirides tahels minutiks seisma. Selle ilusa kombe oleme meie saanud Inglismaalt, kes oma isamaa eest furnuid alati wäärilisel on osanud mälestada. Täiesti kaheminutiline seisak ja peade paljastamine awaldab sügawamat mõju, kui terve päewa rühitsemine, mis ju harilikult ainult tegevusetu oletus seisab.

Eesti pühimaks kohuseks on oma wabariigi eest langenuid mälestada. Mälestades neid, kes isamaa eest oma kõige suurema, oma elu, on annud, õppigem nende eestki just, kuidas isamaad kõige paremini peame teenima. Sellega austame langenute mälestust kõige wäärilisemalt.

Jah, õpp'gem isamaa eest langenute eestujust, kuidas isamaad kõige paremini peame teenima. Meile on see kergem, kui see neile oli, kes seal lülmades ja tundmata haudades Narwa ja Weiseri all ja piiri toga Wõnnu ligibal puhkavad, sest meilt nõuab isamaa ainult tööd, mitte elu. Ja isamaa eest töötades töötame kõige pealt oma enese tulewiku kindlustamiseks.

Palju on aga neid, kes wabadusõja langenuid nii mälestawad? Ainult üks lühike aasta on sellest rööbä, kui suurteid meie piiridel raitisid. Aga kui wäga on meie inimesed sefsaabit muutunud. Ükskõiksus ja tuimus on kodanikkude laiaades kihtides maad wõitnud. Wõeldakse ainult isikliku kasu peale. Riigilt ainult nõutakse, aga temale anda ei taheta.

Kas need inimesed suudaksid kunagi isamaa altarile tuua ohwrid, mis töid meie wabadusõja targelased?

Oh, et meie selle küsimuse peale jaatawalt rästata wõiksime!

Eesti on enesele iseiswuse kätte wõitnud. Tema ei wõi seda enam kaotada.

Meie kohus on kinni pidada, mis meie Wabadusõja kangelased meile on lätte wõidelnud. Kui meie seda ei suudaks, oleksid meie kangelased asjata furnud.

Kadugu tuimus ja ükskõiksus. Asutagu uue aastaga tõsisele, aatelsele tööle. Pidagem meeles ohwrid, mis toodud.

Soidkem kõrgel langenute mälestus!

Ajakirjanduse ülewaade.

Nooresoo sõjalisest kaswatamisest kirjutab S. R—rg „Tallinna Teatajas“:

Kõrgis wanemates riikides peetakse alati filmas nooresoo sõjalist kaswatamist. On olemas kadettide korpused jne., kus noorimehi tulewasteks sõjameesteks

ettevalmistatakse. Peale selle on paljudes koolides iseäralised sõjawäe gümnaastika õpetajad ametis.

Meil selle wõstu ru peale wabadusõja lõppu nooresoo sõjaline kaswatamine täiesti i nustrusse jäetud. Poisid, kes enne küll sõjatgevusest osa wõtsid, unustawad nüüd omad kogemused ära ja jääwad sõjaasjale täiesti wõhituks.

Wõib ütelda, et meil ehk militarismi ei taheta luua, kuid õppitwa nooresoo sõjaline ettevalmistus ei ole militarismi loomine, waid rahwa enesekaitseks ettevalmistamine. Ja praegusel ühiskondlise maawariseamise päewil peab iga rahwas enesekaitseks walmis olema. Sellepärast lubatagu seda küsimust pisut lähemalt puudutada.

Meile on meelde jäänud weneaegne sõjaline gümnaastika koolides, mis ainult pöörete ja mürsimiste peol põhjenes. Sarnane närim ühetooniline uupimise mõjus halwendawalt õpilaste meeleolu peale ja sünnitab üleüldist rüpaatit. Õpilased püüsid nimelt igasuguse etteläände all neist tundidest wabaneda ja õppuse enese wastu puudus huwi.

Meil tuleks see asi teistiti korraldada. Tuleks õppus teha ostarbekohaseks ja õpilastele weetlikuks. Ja selleks oleks tarwis esimeses järjekorras õpilastele õpetada kõigi süsteemiliste püsibidega ja kuulipildujatga ümberkäimist, natuke rähem koondridama ja rohkem ahelridama ning taktilist õppust. Wiimaseid umbes alamohwitseri õppuse piirides.

Arwan, et sõjariistade tundmise ja taktiliste tööde wõstu õpilaste seas huwi ei puudu. Pealegi on meil küllalt wanu tarwituseks kõlbmata kuulipildujaid, mis õppuseks kohased. Ja asja huwitawamaks tegemiseks wõib wahest korraldada ka lasteharjutusi.

Selleks tööks on meil küllalt olemas ka õpetajaid. Ohwitserid wabanewad koosseisude wähenemise tagajärjel sõjatgevusest ja neid wõiks nüüd selleks wäga hästi ära kasutada.

See töö peaks olema sõjaministeriumi walwe all ja weel parem — sündima sõjaministeriumi korraldusel. Selle tagajärjel saaksime sõja puhul hulga haritud sõjawäelasi, kes tarwilise ettevalmistusega jagude ja rühmade ülemate kohtele asetud wõiks saada ja kes tehnilisi lasteriistu tunne's. Eõjcs on see wäga tähtis.

Üleüldiselt wõlbes pecme me tingimata teesid leidma praegusest teerdküsimusest räljopääsemiseks. Iõuame ju waewalt ülewal pidada piirwalwe, kuna sõjawäe õretamisest juttugi ei wõi olla. Aga meie geograafiline seisuford nõuab, et alati walmis oleksime igasugust pealatelungimist wastu wõitma ja tegasi lööma. Ja et seda saawatada, peab esimeses järjekorras meie õppitw noorjugu sõjaliselt ettevalmistatud olema.

Mõned tähtsamad wäljawõtted sõjawäe majandusseadustest.

Karl Mitt.

(Järg).

V.

Laekahoidja.

22. Kui kartermeisteri kohusetäitmiseks eraldi ohwitseri ehk ametnikku määratud ei ole, kuulub laekahoidja kohustused:

a) Raha, niisama ka varustusasutustest kui ka väeosa oma korraldusel valmistatud riide ja muu varustuse (rakmed, insenerivarustus, veoabindud jne.) vastuvõtmine, alalhoidmine ja väljaandmine.

b) Raamatupidamine: kosjaraamatu, raha kanderaamatu, sõdurite isiklike raha, kasarmute parandustööde, puutumata tagavarade ja laekahoidja ja kortermeistri materjaalraamatute pidamine, niisama ka polgu, roodu ja ohvitseride laenukapitaalide summade üle laekalehtede ja tema korralduses oleva polgu varanduse nimelirja pidamine.

d) Toiduvainete, reisiväe reahobuste moona, mis polgu majandusvalitsuse ettevõtetel valmis muretsetud, puude ja valgustusainete vastuvõtmine, hoidmine ja väljaandmine ja kõigi nende ainete üle arvipidamine.

e) Laagri, juurevilja, ambulantsi, kasarmute, ühes kasarmu siseseadega, ja polgu teiste ruumide järele vaatamine, nende parandustööd ja puhastamine ja neiste sõdurite äramahutamine, saadud kästudele vastavalt.

g) Väeosa edasiliikumisel kütide vastuvõtmine ja tarvitamine, liikumise korralduslikult läbiviimise üle kviitungite muretsemine ja

h) Kasarmu elanikkude üle politsei majaraamatute pidamine.

Märkus 1: Suhtumisel, kui kortermeistri ülesandeid laekahoidja täita mitte ei anta, kuuluvad viimase kohuste hulka ainult need, mis punktides a ja b ülesloetud (peale kortermeistri materjaalraamatute ja kasarmute parandustööde raamatute pidamise); kõik muu kuulub aga selleks määratud isiku kohustusse, kuna toiduvainete vastuvõtmine, alalhoidmine ja väljaandmine ja kasarmute parandustööde järelevalvamine võivad polgu ülema äranägemise järele ka kellegi teise isiku hoole all saada.

Märkus 2: Kii Wene seadus laekahoidja ja kortermeistri kohta. Lähemad juhtnõbrid ja raamatute vormid on avaldatud Sõjaväe Varustuse Ülema käsikud nr. 3 — 1919 a., nr. 12 ja 17 — 1920 a.

VI.

Tööroodu ülem.

(S. S. R. V r. — 2 tr. — paragraf 1).

488. Tööroodu ülem on polgu vööri ja töökodade sõdurite otsekohtene ülem, kui nad mitte mõne teise majandusvalitsuse isikule ei ollu. Nende suhtes on samal roodu ülema kohused ja õigused.

Märkus: Kõik tööroodu moodustavad sõdurid ja kes seal nimelirjaks seavad nimetatud roodu ülevalt raholise ja riidewarustuse, tema poolt pannakse nad ka inspektorlikel ülewaatustel ette.

489. Tööroodu ülem ollub polgu majandusülemale, nagu roodu ülem oma pataljoni ülemale.

490. Tööroodu ülemale polgu majanduse alal pealepandavad kohused on äratähendatud ülfsitute väeosa te majanduse kohta maksimates määrustes.

(S. S. R. XX r. — 2 tr. — paragraf 1):

23. Peale ülesannete, mis S. S. R. V raamatu (2 tr.) §§ 448 — 490 ülesloetud, kuulub tööroodu ülema kohustusse:

a) Polgu staabi juures oleva vööri, hobuseriistade ja hobuste korraldamine.

b) Polgu hobuste jooks moona vastuvõtmine, hoidmine ja väljaandmine ja aruarde pidamine, olgugi,

et moona valmismuretsemine kellegi teise isiku hoole all antud.

d) Kõigi töökodade juhatamine, väljaarvatud sõjariistade töökoda, ja tööde edulask tegemise ja materjalide dieti äratarvitamise järelevalve.

e) Igakuu majandusülemale hobuste toitmise üle sellekohaste aruannete ettepanemine ja

g) Rätsepavöökoja raamatu ja tema korralduses oleva polgu varanduse nimelirja pidamine.

Märkus: Ühe eht teise töökodade juhatamist võib polgu ülem ka mitte tööroodu ülema hoole alla, vaid kellegi teise isiku hoole, peale asjaajaja, kussjuures sellest igakord päevakäsus tuleb avaldada, kuna laekahoidjale ei või mitte rätsepavöökoja juhatamist kohusteks teha. Niisama võib majanduse ülem, polgu ülema looga, hobusemoona, töökodade materjalide jne. ostmist ka teiste majandusametnikkude hoole alla, peale asjaajaja.

VII.

Sõjariistade korraldaja.

24. Sõjariistade korraldaja käsutuses on püssimeister ja määratud arv töblisi.

Tema kohustusse kuulub:

a) Valvamine kõigi sõjariistade tööde üle.

b) Sõjariistade ülewaatamine roodudes (estadronides) ja varaaudas.

d) Valve sõjariistade alalhoidmise üle transporti ajal.

e) Nerde sõjariistade alalhoidmine ja valve, mis mitte roodus ei ole, vaid puutumata tagavaraks seisavad.

g) Sõjariistade, padrunite ja muude lastemoona tagavarade vastuvõtmine, hoidmine, väljaandmine ja tagastamine; roodudes sõjariistade puhastusmaterjalide ja lastmisel ettevalmistavate harjutustarvete väljaandmine.

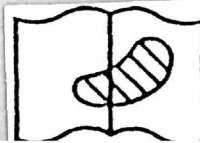
h) Järelevalve testade sorteerimise üle padrunite ümberlaadimiseks sõbulisteks ja praagiks ja märklaskmise märgilauade valmistamise ja ülesseadmise üle.

i) Järelevalve õpilaste dige ja eduka õpetamise üle püssimeistrite poolt.

k) Ettearve majandusülemale kõigist tähelepanud korvalekalidumistest ülesseatud korra suhtes sõjariistade ja lastemoona pidamise kohta roodudes (estadronides) ja kompanides ja tähendatud sõjariistade lastemoona rikkumise üle ettevaatamata ümberkäimise ja hoidmise tõttu, ja

l) Rõudumiste, arvete, õenduste ja aruannete koostamise suurtüki varustuse asjus; kolmest jaost koostatava materjaalraamatu pidamine: 1-e — sõjariistade tagavaras, 2-e — lastemoon ja 3-s — sõjariistade parandus ja tema korralduses olevate sõjariistade ja polgu varanduse nimelirja pidamine.

Märkus: Lähemad juhtnõbrid ja raamatute vormid lähsõjariistade alal on avaldatud Sõjaväe Varustuse Ülema käsikus nr. 16/20 a. (Särgneb)

Ludendorffi sõjamälestused.

Järg.

Alberchi tööd etenevad kavatindlalt. Nad õnnestasid täiesti. Tähtjendot: walt maalt wiidi paljud kunsttööd ära ja nad hoiti Saagi maasõja määruste järele olupeeritud maal alal. Et elanikkudel palju warandust hukka sai, oli väga kahetsusvääriline, aga sellest kõrwale hoida oli nõimata. Elanikud nihutati enamiste ida poole, wäiksem osa loguti näit. Meyoni, Hami ja Nesle'sse kokku ja jäeti ühes mitme päewa toidumoonaga maha. Ühest küljest ei tohtinud waenlasele tööjõulisi inimesi anda, teisest küljest pidi muretsema, et ta võimalikult palju sõjajaid sai.

Inglise Somme frondil polnud wõitlus kunagi täiesti lõppenud. Märtsi algul awaltusid tundemärgid, et põhja pool Somme uus suurem tegevus tulemas. Ka Royesti lõuna pool tulid prantslaste pealetungimise mõtted terawamalt ilmsiks. Kas see kõik meie abinõude tagajärjel sündis, jäägu otsustamata. Roholikkudele juhatajatele oli see raskesti närviprooviks, kõige peale waatamata kindlaks määratud tähtjast finni pidada ja liikumist mitte waremalt algada.

Suur taganemine algas kawatindlalt 16. märtsil ja teostati ühe joonega mõne juure hüppega. Ülemal wäejuhatusel oli ülesandeks, üleüldisest wõitlusest kõrwale hoida ja sõjamäele uues seisukohas sisseseadmiseks aega anda, enne kui waenlane üleolewate jõududega kohale jõudis. Mõnes kohas pidi seni tagawaras seisenud divisjonid uutel seisukohtadel waenlase wastu wõtma, teises pidi endised divisjonid eellinile waenlase wastu jääma.

Minult lõuna pool St. Duentini pidi waenlasele pärast Somme jõest ja Crozat' kanaalilt ületulekut kollale tungitama; see sündis ka, kuid ei sündinud tarwilikuga hooga. Tema edusammud ei torganud silma. Kroonprints Rupprechti wäerühm ja meie ülmas rüehatatuses kaalusime, kas oleks võimalik uutel seisukohtadel raskustalalitungimist ette wõtta. Heameelega oleksime tahtnud mõne suurema taktilise eduga oma nõrku tunnistust maha kustutada. Jõudude wahetord ja sõjawägede seisukord pärast liikumist lahinguwäljal, kus teed häwitatud, tegid wõimatuks nii suuri jõudusid wõitlusesse saata, et see tõsist edu oleks kindlustanud. Nõnda siis pidi ülem wäejuhatus suuremost wastupealetungimiseft tahes wõi tahtmata loobuma.

Kiitriitide wäed astusid taganedes meie kannul. Meie tagajärgelust tegid nad endale suure wõidu. Kuid ajatirjanduses oli nii mõjuwalt ja osawalt celtööd tehtud, et see neil lorda ei läinud. Tõelikult ei olnud neil sõjaliselt mingit wõitu. Meie poolt laialilaotatud teadete tagajärjel polnud nad ka meie lühjendus- ja purustusid talistanud. Kogu liikumine lunnisteb meie juhatajate ja sõjawägede hiilgawast ja Salka kindralstaabi hoolikast ja kaugeleägewast tööst.

Nüüd seisime kindlamalt ja tihedamalt kui seniistel pikemal seisukohtel. Waenlane nägi, et tema taktilisest sammudest kriips on läbi lõmmatud. Endistel kihtidel ei rõinud ta enam peale tungida. Waapind, kust me lahkusime, oli tarwitamatult muutunud. Et seal sõda pidada, selleks pidi ta esleks sisse secdma. Et üle selle maa peale tungida, pidi enne lõpmata palju ehitama. Sellepärast ajuski waenlane meie frondi ette u õrblemisi nõrkade jõududega. Omalt poolt wõisime eneste liinid seeläbi harmomaks teha, et üksikud divisjonid teiste keskest wälja tõmbasime. Wida Alberchi

liikumise ja Siegfriedi seisukohtadega kätte tahtsime saada, oligi nüüd täielikult käes. Taganemine oli enda kõrgel määral ära tasunud. Kõit juhatajad soowisid, et Salka wael võimalikult palju niisuguseid Siegfried-seisukohti oleks, 1918. a. sõjapidamine oleks siis tergem olnud. Kuid puudusid käed nende ehitamiseks. Sead seisukohted kaotasid hiljem ka tankide läbi oma tugewusest, sest need sõitsid ka kõige laiematest tatis-tustest üle.

Et kiitriigid meid põhjaliku purustamise ja elanikkude eest arawimise pärast uueki hunnideks nimetasid ja kõik oma propogandaregistrid awasid, sellega pidime juba leppima. See oli nende õigus. Meie talitamine sõjaseaduse põhjal ja mitte isegi sel määral, nagu see oli sündinud Põhja-Nmeerika toduõjas. 1914. aastal Poolamaal taganedes käisime maaga tagasihoiblikult ümber. Seal panin oma lootuse pika maa pärast ainult raudteede purustamise peale. Siin, lühiteise maa peal, pidi pind rohkem kannatama. Siis wõisime elanikud waenlase maal puutumata jätta, nüüd nõudis inimjus ja hädakaitse, et me nad edasi nihutasime. Pidi me nad purustatud elupaikades lastma hukka minna? Kõigis meie sammudes otsustasid sõjatarwidused. Wõidu walitses inimjus võimalikul määral. Olime ometi liig suured, kui et teiste õnnetuft põhjendam: ta karmuse ja kuritaheliste abinõudega suurendada. Nõnda polnud see ainult siin, waid ka igalpool. Terewalt talitamine ainult seal, kus seda sõjaline julgeolek nõudis, näit. salatuulamise tagajärjumisel.

II.

Meie taganewa liikumise kasutamisel strateegilises mõttes rehtendasin ma märtsi lõpul Inglise pealetungimise põhja poole nihlumise. Kus ta just olema pidi, seda oli wõimata kindlasti ette näha. Pealetungimine Arros'i juures oli võimalik.

1917. a. weebruari keskel oli 3. sõjawael kohalik ettewõte 1915. a. septembriwõitluse paigal Champagnes, mis läbi tema seisukoht paranes. Sõjawägi oli õnnelik. Saadud materjali hulgas oli ka Prantsuse 2. jalawäedivisjoni juhataja 29. jaan. ontud käsi, mis kindlasti Prantsuse suurema kallaletungimise peale tähendas Misne jõel aprillituuus. See oli väga tähtjas toetuspunkt. Teadete peale, mis rääkisid kallaletungimiseft Lothringenis ja Sundgau, pöörati siitmaalt wähe tähelepanu.

Uma paljude tööjõudude tõttu oli kiitriitidel wõimalik mitte ainult Verduni alust, waid ka suuremat osa oma frondist pealetungimiseks korraldada ühes nõu-tawate teede ja lastemoona sisseseadetega. Sellepärast wõis ka kõige lähema ajaga igalpool pealetungimisele asuda, ilma et tal waja oleks olnud oma eesmärgi ette-walmistustega awalbada. Waenlase seisukohtade ja ti öde ülekwõtted ühes sellekohaste lordiniste ja uuri-mistega meie lendurite poolt wõisid sellepärast ainult üleüldisid näpunäiteid waenlase kawatustest anda.

Prantsuse front Vailly (Misne) ja Argonnide wahel oli isärcenis kästi ehitatud, nii et siin pealetungimiseft enam mirgid celtõid tarwis ei olnud. Misju-gused tööd lõunapool Chemin des Dames'i lorda olid saadetud, näites kõige paremini 1918. a. pealetungimine. Ehitused olid nähtawasti juba 1915/16. a. tehtud; wõib olla mõttes Prantsusmaa siin 1916. a. peale tungima hakata, kuid teda talistas selles Salka-maa tegevus Verduni all.

Meie seisukord läänfrondil oli kindlamaks muutunud; kuid Somme lahingu ja Verduni wõitluse mõju

rõhus alles meeleolu ja suurendas loomuliku põnevust, mis on iga kaitsmise kaasnähtus ja piinab närve.

Juhatusjaotus oli paranenud.

Kroonprints Rupprecht'i väerühma kuulused 4., 6., 1. ja 2. sõjavägi mere ja La Fere vahel.

Tema kõrval seisis Saksa kroonprints'i väerühm — 7., 3., 5. sõjavägi — umbes Orneni hommiku pool Verduni ja siis

Kindralfeldmarschali Württembergi hertsogi Albrechti väerühm, kust 4. sõjavägi kindral Sixt v. Arminile ära oli antud — armeesakond C., X., B. — staabi ülemaks oli kindral Krafft v. Dellmensingen. Selle väerühma moodustamisega muutus seisuford Elsfas-Bothringeni liinil palju paremaks.

Aras ja Baoni vahel teostatud frondi lühendus võimaldas sealt 1. sõjaväe vahastamise. La paigutati Saksa kroonprints'i väerühma 7. ja 8. sõjaväe wahale. Niisugune sõjaväe vahastamine ja teiste wahete nihutamine on etapiteenistuse muutuste tõttu raske toimetus. Kui ei taheta suuremaid hõdrumisi sünnitada, siis ei tohi jeda üle-dõ teha. Mä lootsin, et nimetatud sõjaväe ülemjuhatus enne Keiserialise peakorteri juure jõuab ajuda, kui printsilased Saksa kroonprints'i väerühmale kallale tungivad.

Sõjavägedel oli pärast Albrechti liikumist veel kaks kuud aega puhata ja õppida. Oli juba palju jõudu tagasi võidetud, kuid kroonprints Rupprecht'i väerühmas leibus ikka veel väsinud divisjone.

Õppus oli tõusnud. Uued väeosad olid juba osalt rahulikkudele liinidele paigutatud, osalt olid nad sinna maale saamas, et neid võimalik oleks tarvitada. Numeeniaist olid divisjonid Belgiasse jõudnud. Ülem väejuhatus oli ka läänefrondi võitluste tarvis idafronidil enam puhatanud divisjonid vahetanud, selle peale vaatamata, et siinne front seega nõrgenes.

Seisukohtade ehitus oli edenenud. Tööksed, kes pärast Siegfried-seisukohtadele minemist wabaks said, jaotati nende liiniosade vahel, kus wienlase pealetungimist oleks võinud karta; siin pidi seljataguseid seisukohti kiiremas tempos valmistama hakkama. Sõjariistadega varustamine oli paranenud, lastemoona tagawarade kaswamine sündis peaaesjalikult ainult sõjategevuse wähesusest mitme kuu jooksul. Teatud tagawarawägi oli olemas, mis võitlustele kindlustuse andis, kui need läänes ja idas liig pikale ei weninud. Hindenburgi eestlawa hakkas pikkamisi mõjuma. Lastemoona juurevedu oli kindlustatud.

Itaalia frondil oli rahu. Makedonias löödi weebuaris ja märtsis liitriikide kohalised kallaletungimised Monastõri juures ja Cerna loogal weriselt tagasi.

Türgi Aasia sõjaväljadel olid võitlused kohase ilmastiku tõttu alanud. Inglased olid oma ettevalmistustega lõpule jõudnud ja tungisid kallale. Palestiinas läksid Gaza peale ettewõetud Inglise kallaletungimised ooberst v. Kressi tegewuse tõttu nurja.

Mesopotamias selgus peagi, et Türgi vägi Iraki piirkonnas vastu ei suuda pidada. Kutel Amara langes 25. weeber. 11. märtsil wõtsid inglased juba Bagdadi oma alla, mis oli türelastele raskets kaotuseks. Selle tagajärjel oli ta sunnitud ka Persia piiri äärist maad ühjendama. Nende sündmuste tõttu pööras Enveri palwega ülema wäejuhatus poole, et temale Saksa wäerühmajuhatus ühes Saksa abikorpuselga tarvitada antaks Bigardi tagasiwõitmiseks. Selle ettewõtte teostamine oleks kuusid nõudnud. Etapi-fisiseadepid oleks

pidanud enne walmis olema, kui sõjaväed liikuma hakkawad. Ananuse tunnelli walmisjaamine 1917. a. jaanuaris ja kitaroopalise arwataw tööleajumine sügisel läbi Tauruse tunnelli tegid ühenduse Wäike-Aasiaga paremaks. Enveri kawatsetud ettewõtte paistis täidejaatmata olewat. Mõne Saksa pataljoniga oleksime võinud ehk tugewad Türgi wäed jällegi võitlusesse ajada ja Inglismaad sundida Irakis suuremaid jõudusid tarvitama. Kuigi wastumeelselt, ometi wastas ülem wäejuhatus Enveri palwe peale jäatawalt. Kindral v. Falkenhayn nimetati Enveri soowil Türgimaale wäerühma ülemaks. Sõjamineisterium algas Türgimaale jadetawa nõrga korpusel moodustamist.

Jõdas oli suur muutus sündinud. Märtsis kutas liitriikide poolt toetatud revolutsioon tsaari. Tugewa sotsialistilise wärwiga ministeerium wõttis wõimu oma kätte. Misugused põhjused liitriikel olid revolutsiooni poolt olla, pole selge. Kas oli siin rahwa liikumisega tegemist, millele vastu ei suudetud panna ja sellepärast kaasa mindi, wõi oli tsaar fifemise korra lagunemise tõttu rahunõudjaks saanud, nii et teda kõrvaldama pidi? Wõi oli weel teisi põhjuseid? Üks on kindel, liitriigid lootsid revolutsioonist omale sõjapidamises kasu, wagemalt piüüdsid nad peasta, mis peasta oli. Sellepärast ei kõheletud talitamises. Tsaar, kes liitlaste rahuldamiseks sõja oli alanud, pidi langema. Siin awaldus lõpmata tahtmine, mis millegi ees tagasi ei pörka, kui aga sõja wõits isamaa heaks wõita. Nad oleksid ka siis tegewusesse astunud, kui Stürmer 1916. a. tõepoolest rahu poolt oleks olnud.

Revolutsioon heitis Wenemaa fifemise korra peale heleda helgi, rahwas ja sõjavägi oli mäda, muibu poleks see võimalik olnud. Ka seal oli sõjavägi osa rahwast nagu meilgi; ka seal olid sõjavägi ja rahwas üks. Kui jagedasti olin ma Wenemaa revolutsiooni peale lootnud eneste seisukorra kergendamise sihil, aga ikka oli see õhulosfiks jäänud; nüüd oli ta läes ja ometi üllatas ta. Dinaraskus langes mul südamelt. Et see hiljem ka meie jõu aluseid uuristama hakkab, ei pidanud ma siis võimalikuks.

Misugusel määral idas nüüd seisuford wõiks lõdweneda, oli wõimata ette näha; ka pealetungimistega pidi tulewikus rehtendama, kuid sellegi peale vaatamata tähendas revolutsioon temaga ühenduses olewa Wenemaa sõjavõime wähenamisega liitriikide nõrgendust ja meie äärmiselt raske seisukorra kergendamist. Kergendus seisus ülema wäejuhatusel arwates kõige pealt selles, et idas sõjavägesid ja lastemoona wõis kokku hoida. Ka oli võimalik läänes võitlusega wäsinud divisjone puhkanud ida divisjonide vastu suuremal määral ümber wahetada.

Selleks eslu kutsutud kihutustöö kaudu pidi Wene sõjaväes rahu mõtte heaks oseteed tungiwalt lööb algama.

Wene revolutsioon oli üks neist sündmustest, mida ükski wäejuhataja kindla andmena oma arwesse ei wõi wõtta. Alles nüüd polnud ta enam paljas lootus, waid tõesti, millega mina kui soldat rehtendama pidin.

Kogu meie seisuford oli suuresti paranenud. Läänes oodatawatele võitlustele waatafin ma usalbuselga vastu.

Weelalune sõda andis head tagajärjed. Merewä walitsuse lootustest olid nad kaugelt üle tõusnu Laewade ja waranduse põhjamineamine pidi mõjum 7. septembri 1918. a. „Economist“ nimetab 1917. kawadet kõige kriitilisemaks ja surmawamaks ajaks, m

Inglismaa sõja algusest saadik läbi elanud. Liitriigid olid sunnitud elawat ja surunud materjali, mida nad tänini maasõjas tarvitafid, ka meresõjas ametisse panema. Ja see sündis kord korralt itka suuremal määral.

5. apr. teatafidi Ameerika Ühisriigid, et nende ja meie wahel sõja seisukord waltifed. Kaasa pidi selles rääkima Wenemaa langemine, meie edu weeluses sõjas ja soow, weeluse sõja wastu tarvitatud abinõufid lõwendada aidata. Juba 5. weebr. kallestas Ameerika meiega diplomaatilise läbitõimise.

(Järgneb.)

Segateated.

Sõjaministri terwitus sõjawägedele uue aasta puhul.

Terwitan Wabariigi sõjawäge uue aastaga ja soowin kõikidele ohwitseridele ja sõduritele südamest õnne ja head uut aastat. Olen kindel, et Wabariik mõib niisama rahulifelt ja julgelt areneda wahwa sõjawäe kaitse all kui läinud aastal. Meie loodame, et ka eeltulew aasta melle rahuaastaks saab, kuid meie teame sama kindlalt, et peats meil waja tulema rahwa-wabaduse ja riigi kaitfeks sõjalifelt wälja astuda, meie wahwa sõjawägi wabaduse sõja kõrgeid traditfioonifid wäärilifelt alal hoiab ja meie wäge uue auga ehib.

Riigiwanem ja sõjaminister A. Piip.

Wabadussõjas langenute mälestuspäewal

3. jaanuaril peeti üle maa kõigis paigus, kus sõja-wäeosad asawad, sõjawäelift paraadi. Kell 1/211 jäeti kogu wabariigis igafugune liikumine ja tegevus 2 minutiks seisma ja kodanifud paljastafid pead.

Peetri platsil Tallinnas ärapeetud paraadil, mida sõjawäe ringkonna ülem polkownik U n t juhataf, efines sõjaminister A. Piip järgmise kõnega:

Terwitan Teid, kui wabariigi wahwa kaitsewäe esitajaid, sõjategevuse lõpetuse efimesel aastapäewal. Wasta on Eesti rahwas tegelikku rahu maitfunud ja oma jõudu wõinud pühendada riiki ehitades wabaduse kindlustamisele. Da põhjust meil täna uhted olla oma wägede saawutuste peale. Kaks aastat tagasi neil päewil rauges fissetungijate wäenlaste wõim Eesti sõjawäe terasmüüri wastu, kelle juhatus oli antud kindral Laiboneri kätte. Aidu ja Märtnu kuulsad lahingud on elawalt meeles. Wlad wabastas rahwa sõjaline jõud. Wabanes Tartu, Rakwere, Narwa, wabanes Wõru, Wask ja Petseri meie wägede hülgetegudel. Ei suutnud wallata meid ka lõunapoolt ahwardaw Saffa laudeswehri hädaoht, keda werife peaga Riita alla tagasi löödi. Tuntakfe meie sõjalist jõudu Pihtwaft mereni, Luuga lahest Düüna jõeni, Kroonlinnast Hiiani. Ja kui Narwa jõulufuu kangelafepäewad näitafid, et ei ole Wenese jõudu, mis suudaks Eesti rahwa wabadust murda, oli wõimalik wana-aasta wiimasel päewal, kadunud S. P o s k a juhatusel, waherahu lepingule alla kirjutada, mille järele 3. jaanuaril punkt kell pool üksteist werine wõitlus seisma pandi. Täname uskuda, et rahupäewad meil takistamata edasi kestawad. Kuid meie peame olema walmis — ja oleme seda — igal ajal püüfi kätte wõtma rahwa wabaduse ja riigi kaitfeks, et wabaduse sõja kõrgeid traditfioone alal hoides wõidelda Eesti ifeseiswuse ja wabaduse eest wiimise were tilgani.

Tänasel wõidupühal tuletame kõige sügawama tänuga meele neid kangelasi, kes langefid meie wabaduse sõjas.

Uleme fiin koos, et nende kangelaste jäädawat mälestust austada ja õppida, kui aus ja magus on ifamaa eest surra.

Elagu Eesti wabariik, elagu tema kaitsewägi, igawene mälestus ja au wabadussõjas langenutele kangelastele.

Wastutaw toimetaja: Kindralstaabi polkownik Tõrwänd.
Wäljaandja: Sõjawägede staab.

„Sõduri“ tellimine 1921 a. peale kestab edasi.

=== Tellimise hind eratellijatele: ===

1 aasta peale:	200 marka
1/2 „ „	100 „
1/4 „ „	50 „